

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YARATICI DRAMAYA YÖNELİK TUTUMLARI*

Hülya HAMURCU**

Özet

Sınıf öğretmenleri adayları lisans eğitimi sırasında çok farklı dersler almaktadırlar. Bunlardan birisi de Drama'dır. Öğretmen adaylarının almış oldukları bu dersin onların yaratıcı dramaya yönelik tutumları üzerindeki etkileri bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Çalışma DEÜ. Buca Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında, 2006-2007 öğretim yılı güz döneminde araştırmacının İlköğretimde Drama derslerini okuttuğu 4 şubede yürütülmüştür. Çalışma grubu 132 öğretmen adayından oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının Yaratıcı Dramaya karşı tutumları Okvuran (2000) tarafından geliştirilmiş olan 5'li Likert tipi bir ölçekle belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarında 11 haftalık uygulama sonucunda olumlu yönde bir değişim meydana gelmiştir. Öğretmen adaylarının okumakta oldukları öğrenim türünün ise, tutum ölçeğinin sadece bir alt boyutunda anlamlı farklılık oluşturduğu gözlenmiştir. Buldukları şubeler açısından bakıldığında ise; 3 alt boyut açısından da anlamlı farklılıklar oluştuğu görülmüştür. Cinsiyete göre yaratıcı dramaya yönelik tutumları incelendiğinde de 3 alt boyut açısından anlamlı farklılıklar oluştuğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni adayı, yaratıcı dramaya yönelik tutumlar

Giriş

İlköğretimde çocuklara çok farklı alanlara ait bilgi ve beceriler kazandırılması hedeflenir. Bu eğitimi de genelde Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dallarından mezun olmuş Sınıf Öğretmenleri yapmaktadırlar. İlköğretimin ilk beş yılında birçok alana ait dersleri yürüten Sınıf öğretmenlerinin nitelik bakımından donanımlı olarak yetiştirilmeleri çok önemlidir. Lisans eğitimi süresince yürütülen farklı derslerle öğretmen adaylarının "nasıl öğreteceklerini" öğrenmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Öğretim sürecinde yaparak- yaşayarak ve eğlenceli bir öğrenme ortamı yaratan Drama yöntemini ise öğrenciler 4. sınıfta¹ bir ders olarak almaktadırlar.

* Bu makale 1-3 Mayıs 2009 tarihleri arasında Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde düzenlenen "The First International Congress of Educational Research" isimli uluslar arası kongrede bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd.Doç.Dr.; Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı.

1 Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında 2006 yılında uygulamaya başlanan program değişikliği ile Drama dersi 3. sınıfa alınmıştır. Ancak yeni programın 1. sınıflardan başlayarak uygulamaya konması nedeniyle ancak 2008-2009'da 5.yarıyılıda okutulmaya başlanmıştır.

Dramanın ülkemizdeki tarihsel geçmişinin çok uzun süreye dayanmadığı birçok çalışmada vurgulanmıştır. Ayrıca bu çalışmalarda; dramanın tanımı, yaratıcı drama ve eğitici dramaya yönelik açıklamalarda da bulunulmuştur (Üstündağ, 1997 ve 2000; Okvuran, 2000; San, 2002; MEB, 2003; Önder, 2003; San, 2004, Okvuran, 2005). Bu çalışmanın sınırlılığı nedeniyle burada tekrar aynı konular üzerinde durulmayacaktır. Ancak kısaca bir özet yapmak gerekirse; Drama kelimesinin Yunanca “Dran” ve “Dranein” terimlerinden kök aldığı ve yapmak, etmek, eylemek anlamına geldiği bilinmektedir (MEB, 2003). San’a (2004) göre drama kısaca “anlatımın eylemle gerçekleştirildiği anların oluştuğu süreçler” olarak tanımlanabilmektedir. Drama oturumlarında; gerçek yaşam sırasında yaşanan olay ve durumların canlandırılması, sorgulanması ve değerlendirilerek özümlemesi mümkün olabilmektedir. Adıgüzel’e (2002:166) göre ise yaratıcı dramada bir grup içinde fikirlerin paylaşılması ve problemlerin çözümü için olanak sunulmaktadır. Yaratıcı drama çalışmalarında katılımcılar hangi yaş grubundan olurlarsa olsunlar yaratıcı oyunlar oynamakta ve böylece hayal güçlerini geliştirebilmekte, işbirliği yapabilmekte, bağımsız düşünebilmektedirler.

Drama yönteminin eğitim sürecinde kullanılmaya başlamasına yönelik çalışmalarda ise özellikle dramanın; dersteki başarı, derse yönelik tutum, dramaya yönelik tutum, cinsiyete göre olası farklılıklar, sosyalleşme, iletişim, yaratıcılık vb. yönelik etkileri ele alınmıştır (Ömeroğlu,1990; Üstündağ,1997; Şahin ve Oktay,1998; Koç,1999; Okvuran, 2000; Selvi ve Öztürk, 2000; Aylıkçı Şimşek, 2001; Özsoy, 2003; Tokgöz, 2003; Sağırılı ve Gürdal, 2004; Özer, 2004; Ünal, 2004; Oğur ve Bağcı Kılıç, 2005; Bozdoğan, 2006; Özdemir ve Üstündağ, 2007; Şahbaz ve Hamurcu 2009).

Yukarıda vurgulanan çalışmaların birçoğunda dramanın araştırılan değişkenler açısından genelde olumlu yönde etkilenmeler yarattığı gözlenmiştir. Ancak öğretmen adaylarının dramaya yönelik tutumlarını ve bu tutumların bazı değişkenler açısından etkilerini ya da ilişkilerini inceleyen araştırmaların nispeten daha az gerçekleştirildiği görüldüğünden bu araştırma gerçekleştirilmiştir. Ünal (2004) yaptığı araştırmada Sınıf Öğretmeni adaylarının dramaya yönelik tutumlarını kendi geliştirdiği 15 maddelik bir tutum ölçeği ile belirlemiştir. Araştırmada yer alan ve son sınıf öğrencilerinden oluşan 154 kişiden elde edilen verilere göre, öğretmen adaylarının dramaya yönelik tutumlarının genelde olumlu olduğu görülmüştür. Ölçeğin maddelerine göre yapılan karşılaştırmalarda ise; öğretim şekli, cinsiyet ve okul başarısı açısından farklılıklar olduğu saptanmıştır. 6 madde ve toplamda kız öğrencilerin tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu gözlenmiştir. Sadece 1’er madde de ise öğretim şekli ve başarı açısından farklılık görülmüştür. Farklılık görülen bu maddelerden biri 7. maddedir. Bu madde ‘dramaya ilişkin bilgim arttıkça bu alana olan ilgim ve sevgim arttı’ şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmada, bu maddede II. öğretim öğrencilerinin (4,38) aritmetik ortalama ile I. öğretim öğrencilerine (4,00) göre daha olumlu aritmetik ortalamalara sahip olduğu görülmüştür. Araştırmacı sınıf içi gözlemlerinin de bu bulguyu destekler nitelikte olduğu belirtilmektedir (Ünal,2004:6). Başarıya göre incelendiğinde ise genelde öğrencilerin 50-70 ve 70-80 not ortalamalarına sahip oldukları öğrenilmiştir. Başarıya göre farklılık ise 1. maddede görülmektedir. Buna göre ‘drama ile ilgili kitaplar ilgimi çekmez’ ifadesinin yer aldığı bu maddede okul başarı ortalaması 50-70 arasında olan öğrencilerin 3,86 aritmetik ortalama, 70-80 arasında olan öğrencilerin ise 3,16 ortalama sahip oldukları görülmüştür. Araştırmacı bu durumu “daha başarılı olarak görülen 70-80 not ortalamasına sahip

◆ Hüllya Hamurcu

öğrencilerin, drama alanı ile ilgili kitap veya yayınlara çok fazla ilgi göstermediklerini o nedenle, bu öğrencilerin dersi yüksek not almak için çalıştıklarını, alana ilişkin ders dışı herhangi bir ilgileri oluşmadığı için, böyle bir ihtiyacı yaşamadıkları" şeklinde yorumlamıştır (Ünal,2004:9).

Hamurcu (2008) tarafından yapılan bir çalışmada da "Yaratıcı dramanın sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde özyeterlik inançlarına etkileri" incelenmiştir. Sınıf Öğretmeni adayları ile yürütülen çalışmada Nicel ve Nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının fene yönelik özyeterlik inançları likert tipi bir ölçekle belirlenmiştir. Yaratıcı dramaya yönelik görüşleri ise, yöneltilen açık uçlu sorulara verilen cevapların üzerinde içerik analizi yapılarak elde edilmiştir. 10 haftalık drama uygulamalarından önce ve sonra ölçümler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre yaratıcı drama uygulamalarının Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde öz-yeterlik inançları üzerindeki etkisi incelendiğinde; sadece "Sonuç beklentisi" alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Her iki alt boyutta da son test puanları ön test puanlarına göre artmışsa da "Özyeterlik inancı" alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğrencilere yöneltilen açık uçlu soruların analizinde ise drama uygulamalarının sağlayabileceği yararların, öğrencilerin dramanın kendilerine sağladığı kazanımlar olarak açıkça ifade edildiği görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının görüşlerindeki olumlu yöndeki değişimler de nitel analizlerin sonucunda açıkça görülebilmektedir.

Tüm bu araştırmalardan ve bulgulardan yola çıkılarak Türkiye'deki Eğitim Fakültelerinde henüz yeni yeni öğretim programlarına girmiş olan Drama derslerinin farklı değişkenler üzerindeki etkilerinin araştırılmasının uygun olacağı öngörülmüştür.

Bu nedenlerle Drama dersinde uygulanan "Yaratıcı drama uygulamalarının sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları üzerinde etkileri nelerdir?" sorusu araştırmanın problemini oluşturmuştur.

Yöntem

Çalışma sırasında Karasar (2006:96)'ın belirlediği deneme öncesi modellerden "tek grup ön test-son test modeli" kullanılmıştır. Çalışma grubuna bağımsız değişken uygulanmıştır (drama). Uygulama öncesi ve sonrasında yapılan ve bağımlı değişken (öğrencilerin dramaya yönelik tutumları) üzerindeki etkileşimi ortaya çıkarmaya yönelik ölçümler üzerinde de istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma modelinde ön testler sayesinde grubun deney öncesi durumu ve son testlerle de uygulama sonrası durumu belirlenir. Son test ölçümlerinin ön test ölçümlerinden büyük olması bağımsız değişkenin etkisi olarak kabul edilir ve bu amaçla bağımsız değişkenin ne derece etkili olduğuna karar verebilmek için bu iki ölçümün sonuçları birlikte kullanılır (Karasar, 2006:96).

Drama uygulamaları bir dönem boyunca (14 hafta) sürmüştür. Buca Eğitim Fakültesinde ara sınav uygulamaları dönemin 7-8. haftalarında ve ders saatinde yapıldığından sürecin 1 haftası sınava ayrılmıştır. Dönemin başındaki derste öğrencilerle tanışma, dersin işlenişi hakkında bilgi verme ve ön testlerin uygulanmasına ayrılmıştır. Dönemin son haftasında ise son testlerin uygulanması ve drama oturumlarının sözlü değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle toplamda drama oturumları 11 hafta sürdürülmüştür. Drama dersi haftada 2 teorik ve 2 uygulama olmak

üzere 4 saattir. Dersler genelde 2'li blok halinde yapılmakta ve 90 dakika sürmektedir. Derslerde drama uygulamaları yapılmıştır. Böylece öğrencilerin drama tekniklerini birebir yaparak yaşayarak öğrenmelerine uygun ortamlar oluşturulmuştur. Son haftalarda ise öğrenciler gruplar halinde kendileri drama oturumları planlamış ve uygulamışlardır. Bu uygulamalar sırasında lider² (öğretim elemanı) sürece bizzat katılmış ve sonrasında yaşananlar üzerinde grupla konuşulmuştur. Bu değerlendirme sürecinde özellikle grubun seçilen drama tekniklerinin amaca uygunluğu ve olası başka teknikler üzerinde görüş bildirmeleri istenmiştir. Tüm gruplar ve lider her ders uyguladığı drama oturumlarını yazılı planlar haline getirerek birbirleriyle paylaşmışlardır. Böylece öğretmen adaylarının birebir yaşadıkları süreçleri ilerideki öğretmenlik yaşantılarında birer kaynak olarak kullanmalarına olanak sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Problemi: “İlköğretimde Drama Dersi’nde uygulanan yaratıcı drama uygulamalarının Sınıf öğretmeni adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları Üzerinde Etkileri Nelerdir?” sorusu bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Ayrıca; araştırmada öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarında farklı değişkenlere göre ortaya çıkabilecek değişimler de aşağıda verilen alt problemler şeklinde ele alınmaktadır.

1. Alt problem: Yaratıcı drama uygulamalarının Sınıf öğretmeni adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

2. Alt problem: Öğretmen adaylarının okumakta oldukları öğrenim türünün, Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

3. Alt problem: Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri şubelerin, Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

4. Alt problem: Öğretmen adaylarının cinsiyeti, Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etki yaratmakta mıdır?

Çalışma Grubunun Seçimi ve Özellikleri: Çalışma, Buca Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda, 2006–2007 öğretim yılı güz döneminde araştırmacının İlköğretimde Drama derslerini yürüttüğü 4 şubede gerçekleştirilmiştir. Sınıflarda toplam 161 öğrenci bulunmaktadır ancak verilerin analizi hem ön hem de son testleri tam olarak cevaplayan öğrenciler üzerinde yürütüldüğünden n: 132 öğretmen adayından (%81,98’i) oluşmuştur.

Çalışmanın uygulandığı öğrencilerin özellikleri Tablo- 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Özellik	Gruplar	n	Toplam öğrenci
Cinsiyet	Kız	80	132
	Erkek	52	
Öğretim türü	Normal	68	
	İkinci öğretim	64	

2 Oluşum Drama Enstitüsünden Liderlik eğitimi almıştır.

◆ Hüllya Hamurcu

Tablodan da görüldüğü gibi normal (gündüz) ve ikinci öğretimde okuyan öğrenci sayıları birbirine yakındır. Ancak kız öğrenci sayısı erkek öğrenci sayısından fazladır.

Ölçme Aracı: Araştırmada kullanılan ölçek Okvuran (2000) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li Likert tipidir. "Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği"nin geliştirilmesi sırasında faktör analizi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Toplam 45 maddeden oluşan ölçek 3 alt boyuta sahiptir. Bu alt boyutlarının iç tutarlık (güvenirlilik) katsayıları; "Genel Tutumlar" alt boyutu için cronbach-alpha değeri 0.88, "Bireye Yönelik Tutumlar" alt boyutu 0.85 ve "Eleştirel Tutumlar" alt boyutunda ise 0.78 olarak bulunmuştur. (Okvuran, 2000:61-71). Araştırma sırasında 132 öğretmen adayına yapılan uygulamada; ölçeğin tümünün güvenilirliği 0.95 olarak bulunmuştur. Ulaşılan bu sonuç ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ölçeği geliştiren Okvuran (2000) ölçeğin yorumlanmasını genelde alt boyutlar bazında gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada da benzer bir uygulama yapılmıştır. Ölçeğin alt boyutları; "Genel Tutumlar", "Bireye Yönelik Tutumlar" ve "Eleştirel Tutumlar" olarak adlandırılmaktadır. Ölçek araştırma sırasında hem ön test, hem de son test olarak uygulanmıştır. Ancak ön testlerin hazırlanışında baş bölüme bazı demografik bilgileri içeren sorular eklenmiştir (cinsiyet vb.). Her öğrencinin ölçeğine bir şifre vermesi istenmiş ve böylece ön - son testler eşleştirilerek elde edilen puanların bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmıştır. Bir şekilde ön veya son teste katılmayanlar ya da ölçeği tam doldurmayanların testleri geçersiz sayılmıştır.

Verilerin Analizi: Ölçeklerden elde edilen puanlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin analizinde SPSS 11.00 paket programından yararlanılmıştır. Puanlar üzerinde aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi, kovaryans analizi ve tekrarlayan ölçümler için varyans analizi uygulanmış, f ve p değerleri hesaplanmıştır. İlişkilerde önem denetimi içinde $p < .05$ düzeyi temel alınmıştır.

Bulgular, Yorum ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri ile bu bulgularla ilgili yorum ve önerilere yer verilmiştir.

1. Alt problem: Yaratıcı drama uygulamalarının Sınıf öğretmeni adaylarının Yaratıcı Drama Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

Araştırmada kullanılan 45 maddelik ve 5'li Likert tipindeki ölçekte; "Genel Tutumlar", "Bireye Yönelik Tutumlar" "Eleştirel Tutumlar" alt boyutları bulunmaktadır. Genel tutumlar alt boyutunda 20 madde, bireye yönelik tutumlarda 13 madde ve eleştirel tutumlarda ise 12 madde bulunmaktadır. Bu durumda ölçekten toplamda alınabilecek olası puanlar* ile öğretmen adaylarının almış oldukları puanlara ait dağılım Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlarına Ait Puanların Dağılımı (Ön test-son test)

Tutum ölçeği alt boyutları	Test türü	\bar{X}	Ss	En düşük ve en yüksek puanlar	Ranj	Olası Puanlar*
Genel Tutumlar	Ön test	82,62	9,41	50-100	50	20-100
	Son test	87,86	8,41	63-100	37	
Bireye yönelik Tutumlar	Ön test	51,33	6,39	28-64	36	13-65
	Son test	55,28	6,18	34-65	31	
Eleştirel Tutumlar	Ön test	47,83	5,41	33-60	27	12-60
	Son test	49,85	6,36	19-60	41	
Toplam	Ön test	181,78	19,25	111-221	110	45-225
	Son test	192,99	18,59	134-223	89	

Tablodan da görüldüğü gibi ölçeğin tüm alt boyutlarından elde edilen puanların aritmetik ortalamaları, genel olarak “katılıyorum” puanına yakındır. Bir öğrenci eğer tümüyle “katılıyorum” seçeneğini işaretlerse Genel tutumlar alt boyutunda $4 \times 20 = 80$ puan, Bireye yönelik tutum alt boyutunda $4 \times 13 = 52$, Eleştirel tutumlar alt boyutunda ise; $4 \times 12 = 48$ ve toplamda da $4 \times 45 = 180$ puan alabilecektir. Tablo incelendiğinde öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının dersin başlangıcında ve dersin sonunda olumlu yönde olduğu söylenebilir. Ayrıca ölçeğin ön ve son test ortalamaları arasındaki puan artışı açıkça görülmektedir. Bu durumda dersin yarattığı farklılığın önemli olup olmadığını ortaya koyabilmek amacıyla t-testi analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo- 3’te verilmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait T-Testi Analizi Sonuçları

Ölçeğin boyutu	n	\bar{X}	Ss	T değeri	p değeri
Genel tutumlar	132	82,62	9,41	-7,250	.000*
		87,86	8,41		
Bireye yönelik tutumlar	132	51,33	6,39	-6,464	.000*
		55,28	6,18		
Eleştirel tutumlar	132	47,83	5,41	-3,814	.000*
		49,85	6,36		
Toplam	132	181,78	19,25	-6,909	.000*
		192,99	18,59		

*p< .05 düzeyinde anlamlıdır.

Öğrencilerin ön ve son testlerden aldıkları puan ortalamaları arasında yapılan t-testi analizine göre tüm alt boyutlarda ve ölçeğin tümünde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu durumda gerçekleştirilen yaratıcı drama uygulamalarının sınıf

◆ Hülya Hamurcu

öğretmeni adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde olumlu yönde etkisi olduğu söylenebilir.

Tutumların çok kısa bir sürede değişmediği (Hamurcu, 2002; Selvi ve Öztürk, 2000; Özer, 2004; Akamca Özyılmaz ve Hamurcu, 2005) bilindiğinden elde edilen bu anlamlı farklılaşma olumlu bulunmuştur. Toplam 14 hafta süren bir yaratıcı drama uygulamasının yarattığı bu etki Ünal(2004)'ın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

2. Alt problem: Öğretmen adaylarının okumakta oldukları öğrenim türünün, Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarından 68'i normal öğrenimde(N) ve 64'ü de ikinci öğretimde(İÖ) öğrenim görmektedir. Dersi aynı öğretim elemanı yürütmesine rağmen öğrenim türünün etkisinin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla da analizler gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla ilk etapta öğrencilerin ön test sonuçları üzerinde t-testi analizi yapılarak başlangıçta iki grup arasında anlamlı farklılığın olup olmadığına bakılmıştır. Eğer burada anlamlı farklılık çıkmazsa son testler de kendi arasında karşılaştırılarak uygulanan yöntemin etkililiğine yönelik önem denetimi yapılacaktır. Ön testler üzerinde uygulanan t-testi analizi sonuçları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo.4 Öğrenim Türüne Göre Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait T-Testi Analizi Sonuçları (Ön test)

Ölçeğin boyutu	n	\bar{X}	Ss	T değeri	p değeri
Genel tutumlar	N: 68	81,00	9,42	-2,064	,041*
	İÖ: 64	84,34	9,17		
Bireye yönelik tutumlar	N: 68	51,13	6,03	-,357	,721
	İÖ: 64	51,53	6,79		
Eleştirel tutumlar	N: 68	47,34	4,75	-1,084	,280
	İÖ: 64	48,36	6,03		

*p< .05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4'ten de görülebileceği gibi gruplar arası ön testler puanlarında en azından ölçeğin bir alt boyutunda (genel tutumlar) ve anlamlı düzeyde (t:-2,064 ve p=0.041) farklılık vardır. Ön testler arasındaki bu sonuç nedeniyle son testlerde iki grup arasında oluşabilecek olası farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya koyabilmek amacıyla tekrarlayan ölçümler için varyans analizi yapılmıştır. Aşağıdaki Tablo 5'te grupların ön test - son test aritmetik ortalama ve standart sapmaları verilmektedir.

Tablo.5 Öğrenim Türüne Göre Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarının Dağılımı (Ön test ve son testler)

Ölçeğin boyutu	n	\bar{X} (ön)	Ss (ön)	\bar{X} (son)	Ss (son)
Genel tutumlar	N: 68	81,00	9,42	85,99	8,48
	İÖ: 64	84,34	9,17	89,86	7,91
Bireye yönelik tutumlar	N: 68	51,13	6,03	54,28	6,56
	İÖ: 64	51,53	6,79	56,34	5,62
Eleştirel tutumlar	N: 68	47,34	4,75	48,96	5,86
	İÖ: 64	48,36	6,03	50,80	6,78

Ölçeklerden elde edilen bu puanlara göre yapılan tekrarlayan ölçümler için varyans analizi sonuçları da Tablo-6'da verilmektedir.

Tablo. 6 Öğrenim Türüne Göre Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait Tekrarlayan Ölçümler İçin Varyans Analizi Sonuçları

Ölçeğin boyutu	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F değeri	P
Genel tutumlar	Ön-son	1817,773	1	1817,773	52,322	.000*
	Ön-sonX öğ.	4,636	1	4,636	,133	.715
	Hata	4516,485	130	34,742		
	Öğrenim fark	858,813	1	858,813	7,206	.008*
Bireye yönelik tutumlar	Ön-son	1044,391	1	1044,391	42,560	.000*
	Ön-sonX öğ.	45,724	1	45,724	1,863	.175
	Hata	3190,140	130	24,540		
	Öğrenim fark	100,022	1	100,022	1,852	.176
Eleştirel tutumlar	Ön-son	271,080	1	271,080	14,666	.000*
	Ön-sonX öğ.	11,080	1	11,080	.599	.440
	Hata	2402,904	130	18,484		
	Öğrenim fark	135,041	1	135,041	2,661	.105

*p< .05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 6'da analiz sonuçları birleştirilerek verilmiştir. Tabloda en alt sırada yer alan ve koyu renkli yazılan satırlarda verilen rakamlar ön-son testlerin öğrenim türüne göre yapılan karşılaştırmalarını içermektedir.

Verilere göre; Genel tutumlar alt boyutunda her iki öğrenim grubunda da ön ve son testler arasındaki farklılık ($F=52,322$ ve $p=.000$) anlamlıdır ($p<.05$). Bu durum her iki grupta da drama uygulamalarının tutumlar üzerinde anlamlı farklılaşmalar oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir. En son satırda yer alan ve öğrenim türüne göre olası farklılaşma sonuçlarını içeren (koyu renkli) satır incelendiğinde ise her iki grup arasındaki bu farklılığın anlamlı olduğu görülmektedir ($F= 7,206$, $p=. 008$ ve $p<.05$ 'tir). Ulaşılan bu sonuç; hem ön testler ve hem de son testler açısından normal öğrenim

◆ Hüllya Hamurcu

gören grupla ikinci öğretimde eğitim görmekte olan grup arasında, ölçeğin genel tutumlar alt boyutu açısından anlamlı farklılıklar oluştuğu şeklinde yorumlanabilir.

Bireye yönelik tutumlar alt boyutunda oluşan farklılıklar incelendiğinde ise; her iki öğrenim grubunda da ön ve son testler arasındaki farklılığın ($F=42,560$ ve $p=.000$) anlamlı olduğu görülmektedir ($p<.05$). Bu sonuç bir önceki alt boyutla benzerlik göstermektedir. En son satırda yer alan ve öğrenim türüne göre olası farklılaşma sonuçlarını içeren satır incelendiğinde ise, gruplar arasında oluşan farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($F= 1,852$, $p=.176$ ve $p>.05$ 'tir). Bu duruma göre; bireye yönelik tutumlar alt boyutu açısından normal öğrenim gören grup ile ikinci öğretimde eğitim gören gruplarda benzer bir şekilde artış meydana gelmiş ancak bu artış öğrenim türüne göre farklılık yaratmamıştır. Sonuç olarak bu alt boyut açısından iki grup arasında anlamlı farklılığın oluşmadığı söylenebilir.

Son olarak tablo 6 Eleştirel tutumlar alt boyutu açısından incelendiğinde, bir önceki alt boyuta benzer sonuçlara ulaşılmaktadır. Her iki öğrenim grubunda da ön ve son testler arasındaki farklılığın ($F=14.666$ ve $p=.000$) anlamlı olduğu görülmektedir ($p<.05$). En son satırda yer alan ve öğrenim türüne göre olası farklılaşma sonuçlarını içeren satır incelendiğinde ise gruplar arasında oluşan bu farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($F= 2,661$, $p=.105$ ve $p>.05$ 'tir). Bu duruma göre; eleştirel tutumlar alt boyutu açısından normal öğrenim gören grup ile ikinci öğretimde okuyan grupta benzer bir şekilde artış meydana gelmiş ve bu artış öğrenim türüne göre farklılık yaratmamıştır.

Sonuç olarak; her iki grupta da uygulanan drama etkinliklerinin tutumlar üzerinde olumlu yönde ve benzer şekilde etkilenmeler yarattığı, ancak sadece genel tutumlar alt boyutu açısından normal ve ikinci öğretimdeki gruplar açısından anlamlı farklılıkların oluştuğu söylenebilmektedir.

3. Alt problem: Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri şubelerin, Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

Öğretmen adayları normalde iki ve ikinci öğretimde iki olmak üzere 4 farklı şubede eğitim görmekteydi. Şubelere dağıtım genelde öğrenci numaralarının son rakamlarına göre yapılmaktadır. Tüm şubelerde aynı öğretim elemanı tarafından drama dersi yürütülmesine rağmen bazen grup sayılarındaki farklılıklardan bazen de grubun iç dinamiklerinden kaynaklanan farklılaşmalar yaşanabilmektedir. Bu nedenle şubelerdeki öğrencilerin dramaya yönelik tutumları arasındaki olası farklılıklar da saptanmaya çalışılmıştır. Bir önceki alt problemde de olduğu gibi önce şubeler arasında ön testler açısından anlamlı farklılıklar olup olmadığını ortaya koymak amacıyla tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Ancak analiz sonucunda Genel tutumlar alt boyutunda ($F= 3,090$, $p=.030$ ve $p<.05$) ve Bireye yönelik tutumlar alt boyutunda ($F= 3,858$, $p=.011$ ve $p<.05$ düzeyinde olmak üzere) anlamlı farklılıklar oluştuğu görülmüştür³. Bu nedenle bir önceki alt problemde de uygulandığı gibi baştaki farklılaşmaların etkilerini ortadan kaldırabilmek amacıyla tekrarlayan ölçümler için varyans analizi istatistikinden yararlanılmıştır. Tablo- 7'de şubelere göre öğrencilerin tutum ölçeğinin ön ve son test uygulamalarından aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmektedir.

3 Makalenin sınırlılığı açısından varyans analizi tablosuna yer verilememiştir.

Tablo.7 Okudukları Şubelere Göre Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarının Dağılımı (Ön test ve son testler)

Ölçeğin boyutu	n*	\bar{X} (ön)	Ss (ön)	\bar{X} (son)	Ss (son)
Genel tutumlar	1: 31	81,55	9,43	86,90	8,49
	2: 37	80,54	9,52	85,22	8,51
	3: 30	87,00	8,18	90,63	7,38
	4: 34	82,00	9,46	89,18	8,41
Bireye yönelik tutumlar	1: 31	51,81	4,83	55,00	5,57
	2: 37	50,57	6,89	53,68	7,30
	3: 30	54,23	5,73	55,83	5,40
	4: 34	49,15	6,84	56,79	5,85
Eleştirel tutumlar	1: 31	47,45	5,30	49,45	5,19
	2: 37	47,24	4,31	48,54	6,41
	3: 30	49,70	6,03	52,77	3,83
	4: 34	47,17	5,86	49,06	8,26

* Tabloda yer alan ilk iki şube normal ve son iki şubede ikinci öğretimdir.

Tablodaki puanların dağılımı incelendiğinde Tablo-5'e benzer bir durum görülmektedir. İkinci öğretimde olan 3 ve 4 numaralı şubelerin puanları normal öğretime göre genel olarak daha yüksektir. Gözlenen bu durumun istatistiksel anlamda bir fark yaratıp yaratmadığını ortaya koymak amacıyla uygulanan tekrarlayan ölçümler için varyans analizi sonuçları da Tablo-8'de verilmektedir.

Tablo. 8 Okudukları Şubelere Göre Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait Tekrarlayan Ölçümler İçin Varyans Analizi Sonuçları

Ölçeğin boyutu	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F değeri	P değeri
Genel tutumlar	Ön-son	1779,555	1	1779,555	51,622	.000*
	Ön-sonX Şb.	108,565	3	36,188	1,050	.373
	Hata	4412,556	128	34,473		
	Şube farkı	1252,287	3	417,429	3,539	.017*
Bireye yönelik tutumlar	Ön-son	990,585	1	990,585	43,742	.000*
	Ön-sonX Şb.	337,178	3	112,393	4,963	.003*
	Hata	2898,685	128	22,646		
	Şube farkı	266,949	3	88,983	2,800	.043*
Eleştirel tutumlar	Ön-son	278,627	1	278,627	14,937	.000*
	Ön-sonX Şb.	26,422	3	8,807	,472	.702
	Hata	2387,563	128	18,653		
	Şube farkı	455,036	3	151,679	3,093	.029*

*p< .05 düzeyinde anlamlıdır.

◆ Hüllya Hamurcu

Tablo 8 incelendiğinde öncelikle 3 alt boyut açısından da şubelere göre anlamlı farklılıklar olduğu açıkça görülebilmektedir (koyu renkli satırlara göre). Ancak her alt boyut açısından incelenecek olursa; Genel tutumlar alt boyutunda tüm şubelerin ön ve son testler arasındaki farklılığın ($F=51,622$ ve $p=.000$) anlamlı olduğu görülmektedir ($p<.05$). En son satırda yer alan ve şubelere göre olası farklılaşma sonuçlarını içeren (koyu renkli) satır incelendiğinde ise gruplar arasındaki oluşan bu farklılığın anlamlı olduğu görülmektedir ($F= 3,539$, $p=. 017$ ve $p<.05$ 'tir). Ulaşılan bu sonuç; hem ön testler ve hem de son testler açısından öğrencilerin okudukları şubelere göre, ölçeğin genel tutumlar alt boyutu açısından anlamlı farklılıklar olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu farklılığın hangi şubeler arasında oluştuğunu ortaya koymak amacıyla da post-hoc karşılaştırması yapılmıştır. Uygulanan Bonferroni analizine göre sadece 2. şube ile 3.şube arasında ve 3.şubenin lehine olarak ($I-J= -5,9383$, $p=.012$ ve $p<.05$ düzeyinde) anlamlı farklılık görülmüştür. İkinci öğretimde olan 3. şubenin bu farklılığının sınıfın kendi iç dinamiklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bireye yönelik tutumlar alt boyutunda oluşan farklılıklar incelendiğinde ise değişik bir durum görülmektedir; tüm şubelerde ön ve son testler arasındaki farklılığın ($F=43,742$ ve $p=.000$) anlamlı olduğu görülmektedir($p<.05$). İkinci satıra bakıldığında ise ön-son testler arasındaki bu etkileşimin anlamlı çıktığı ($F=4,963$, $p= ,003^*$ ve $p< .05$ 'ten) görülmektedir. Bu durumda tüm şubelerde ön ve son testler arasında artış olduğu ancak bu artışın şubelerde benzerlik göstermediği söylenebilir. Etkileşimin anlamlı çıkması üzerine yeni bir analiz gerçekleştirilmiştir. Yapılan varyans analizine göre şubeler arasındaki bu farklılık anlamlı çıkmıştır ($F=3,858$, $p=.011^*$ ve $p<.05$). Farklılığın hangi şubeler arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Bonferroni analizine göre de 3.şubeyle 4. şube arasında olduğu saptanmıştır. Bu iki şube arasında ve 3. şube lehine görülen ($I-J=5,08627$, $p=.008$ ve $p<.05$) farklılığı bir önceki alt boyutta ulaşılan bulguları da desteklediği düşünülmektedir. Şubeler arasında görülen bu etkileşim nedeniyle kovaryans analizi ile düzeltmeler yapılarak ön-son testlerin şubelere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Tablodaki koyu renkli satırda verilen bu sonuca göre de; şubeler arasında ön-son testlere göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($F=2,800$, $p=.043$ ve $p<.05$ 'tir). Farklılığın hangi şubeler arasında oluştuğunu ortaya koymak için uygulanan Bonferroni analizi ise farklı bir sonuç vermiştir. Analiz sonucuna göre 2. şube ile 4. şube arasında ve 2. şube lehine ($I-J= -3,688$, $p=.042$ ve $p<.05$ düzeyinde) anlamlı farklılık görülmüştür. 2. şube normal, 4. şube ise ikinci öğretim görmektedir. Bu farklılığın sınıfın kendi iç dinamiklerinden oluştuğu düşünülmektedir. Sonuç olarak bireye yönelik tutumlar alt boyutunda da şubeler arasında ön ve son testler açısından anlamlı farklılıklar olduğu söylenebilmektedir.

Ölçeğin son alt boyutu olan Eleştirel tutumlar açısından incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Tüm şubelerde ön ve son testler arasındaki farklılığın ($F=14.937$, $p=.000$ ve $p<.05$ 'tir) anlamlı olduğu görülmektedir. Son satırda yer alan ve şubelere göre olası farklılaşma sonuçlarını içeren satır incelendiğinde ise gruplar arasında oluşan farklılığın da anlamlı olduğu görülmektedir ($F= 3,093$, $p=.029$ ve $p<.05$ 'ten). Bu duruma göre; eleştirel tutumlar alt boyutu açısından şubelerin tutumlarında benzer bir şekilde artış meydana gelmiş ve bu artış şubeler arasında anlamlı farklılıklar yaratmıştır. Bu farklılığın hangi şubeler arasında oluştuğunu ortaya koymak amacıyla da Bonferroni analizi yapılmıştır. Ulaşılan sonuç Genel tutumlar alt boyutunun bulgularına benzemektedir. Sadece 2. şube ile 3. şube arasında ve 3. şube-

nin lehine olarak ($I-J = -3,3414$, $p = .041$ ve $p < .05$) anlamlı farklılık görülmüştür. Daha önce de vurgulandığı gibi ikinci öğrenim yapmakta olan 3. şubenin bu farklılığının sınıfın kendi iç dinamiklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak; tüm şubelerde uygulanan drama etkinliklerinin tutumlar üzerinde olumlu yönde ve benzer şekilde etkilenmeler yarattığı, ancak genel tutumlar ve eleştirel tutumlar alt boyutları açısından 2. şubeyle 3. şube arasında ve bireye yönelik tutumlar açısından da 2. şubeyle 4. şube arasında anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Oluşan bu farklılıklarında şubelerin kendi iç dinamiklerinden kaynaklandığı söylenebilmektedir.

4. Alt problem: Öğretmen adaylarının cinsiyeti, Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde anlamlı bir etki yaratmakta mıdır?

Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarından 80'i kız (K) ve 52'si ise erkektir (E). Uygulanan yaratıcı drama oturumlarının cinsiyete göre tutumları üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla da analizler yapılmıştır. Ancak elde edilen puanlar üzerinde uygulanan t-testi analizi sonuçları⁴ diğer alt problemlerde de görüldüğü gibi hem ön testlerde hem de son testlerde anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur (kızlar lehine). Ön testlerde genel tutumlar alt boyutunda ($t = 3,734$ ve $p = .000^*$), bireye yönelik tutumlar alt boyutunda ($t = 2,352$ ve $p = .020^*$) ve eleştirel tutumlar alt boyutunda ($t = 3,250$ ve $p = .001^*$) genelde $p < .05$ düzeyinde anlamlı farklılıkların olduğu saptanmıştır. Son testlere de t-testi analizi uygulandığında sadece genel tutumlar alt boyutunda anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür ($t = 3,104$ ve $p = .002^*$). Elde edilen bu sonuçlar ve analizlerde görülen etkileşimlerin en aza indirilebilmesi amacıyla, cinsiyet açısından oluşan olası farklılığı ortaya koyabilmede de tekrarlayan ölçümler için varyans analizi uygulanmıştır. Bu amaçla kız ve erkek öğrencilere ait tutum puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo-9'da ve varyans analizi sonuçları da Tablo-10'da verilmektedir.

Tablo. 9 Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarının Dağılımı (Ön test ve son testler)

Ölçeğin boyutu	n	\bar{X} (ön)	Ss (ön)	\bar{X} (son)	Ss (son)
Genel tutumlar	K: 80	84,98	8,59	89,64	7,45
	E: 52	79,00	9,56	85,13	9,11
Bireye yönelik tutumlar	K: 80	52,36	6,15	55,95	5,86
	E: 52	49,73	6,48	54,25	6,58
Eleştirel tutumlar	K: 80	49,03	5,44	50,53	6,92
	E: 52	46,00	4,87	48,80	5,30

Tablo 9'da görüldüğü gibi kız öğrencilerin tutum puanlarının aritmetik ortalamaları hem ön testlerde hem de son testlerde erkek öğrencilerin tutum puanlarının aritmetik ortalamalarından yüksektir. Puanların son testlerde ön testlere göre artmış olduğu bariz bir şekilde görülmektedir. Zaten bu yükselme uygulanan drama otu-

4 Yer kaplamaması açısından kullanılmayan bu analizlere ait tablolara makalede verilmemiştir.

◆ Hülya Hamurcu

rumlarının doğal bir sonucu olarak kabul edilmektedir. Bu artışın anlamlı bir farklılık oluşturduğu 1. alt problemde de tartışılmıştır. Ancak farklılığın cinsiyete göre anlamlı olup olmadığı da bu alt problemde ele alınmaktadır. Bu amaçla uygulanan tekrarlayan ölçümler için varyans analizi sonuçları da Tablo- 10'da verilmektedir.

Tablo. 10 Cinsiyete Göre Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait Tekrarlayan Ölçümler İçin Varyans Analizi Sonuçları

Ölçeğin boyutu	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F değeri	P değeri
Genel tutumlar	Ön-son	1836,982	1	1836,982	53,982	.000*
	Ön-sonX Cins	34,149	1	34,149	,989	.322
	Hata	4486,973	130	34,515		
	Cinsiyet farkı	1729,962	1	1729,962	15,381	.000*
Bireye yönelik tutumlar	Ön-son	1035,573	1	1035,573	41,781	.000*
	Ön-sonX Cins	13,680	1	13,680	,552	.459
	Hata	3222,184	130	24,786		
	Cinsiyet farkı	295,673	1	295,673	5,633	.019*
Eleştirel tutumlar	Ön-son	292,401	1	292,401	15,924	.000*
	Ön-sonX Cins	26,946	1	26,946	1,468	.228
	Hata	2387,038	130	18,362		
	Cinsiyet farkı	354,380	1	354,380	7,224	.008*

*p< .05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 10 incelendiğinde 3. alt problemin sonuçlarına benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Tabloya bakıldığında cinsiyete göre 3 alt boyut açısından da anlamlı farklılıklar oluştuğu açıkça görülebilmektedir (koyu renkli satırlara göre). Sonuçların benzerliği nedeniyle alt boyutları tek tek ele alıp incelemek yerine tümü için yorum yapılmaya çalışılacaktır. Genel tutumlar, bireye yönelik tutumlar ve eleştirel tutumlar alt boyutlarında her iki cinsiyetin de ön ve son testleri arasındaki farklılık p<.05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Yani uygulanan yaratıcı drama oturumları tüm alt boyutlar açısından her iki cinsiyetin tutumunu da olumlu yönde etkilemiştir.

En son satırlarda yer alan ve cinsiyete göre olası farklılaşma sonuçlarını içeren rakamlar incelendiğinde ise her iki grup arasındaki oluşan bu farklılıkların anlamlı olduğu görülmektedir (p=. 000*, p=.019* ve p=.008* tümü p<.05'tir). Ulaşılan bu sonuç; kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında, ölçeğin tüm alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar oluştuğu şeklinde yorumlanabilir. Tablo 9 incelendiğinde aritmetik ortalamalar açısından bu farklılığın kız öğrenciler lehine oluştuğu söylenebilir. Bu bulgular da Ünal(2004)'ün sonuçlarıyla benzerlikler göstermektedir.

Sonuç olarak; uygulanan drama etkinliklerinin her iki grupta da tutumlar üzerinde olumlu yönde ve benzer şekilde etkilenmeler yarattığı; ayrıca tüm alt boyutlarda kız ve erkek öğretmen adayları açısından (kız öğrenciler lehine) anlamlı farklılıkların oluştuğu söylenebilir.

Öneriler: Araştırma uygulanan drama etkinliklerinin Sınıf öğretmeni adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları üzerinde genelinde olumlu yönde ve anlamlı bir etkiye yol açtığını ortaya koymuştur. Bu bulguya dayanılarak aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır;

1- Çalışmada yaratıcı drama uygulamaları sadece 11 hafta süreyle ve haftada 4'er saat (4x45 dakika) gerçekleştirilmiştir. Benzer bir çalışmanın daha uzun bir süreyi kapsayacak şekilde planlanması ve farklı değişkenler üzerindeki etkilerinin araştırılması önerilmektedir. Böylece dramanın etkileriyle ilgili Türkiye'deki alan yazına yeni katkılar getirilebileceği düşünülmektedir.

2- Drama etkinliklerinin öğretmen adaylarının; mesleki yeterlilik, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, iletişim becerileri, sosyal becerileri, demokratik tutumları, benlik algıları, empati kurabilme becerileri vb. üzerindeki etkilerinin de araştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- ADIGÜZEL, Ö. H.(2002). *Eğitimde Yeni Bir Yöntem ve Disiplin: Yaratıcı Drama*, H.Ö. Adıgüzel, (Ed), **Yaratıcı Drama (1985-1995 Yazılar)**, Cilt 1, 158-177, Naturel Yayıncılık, Ankara.
- AKAMCA ÖZYILMAZ, G. ve HAMURCU, H.(2005). *Çoklu Zekâ Kuramı Tabanlı Öğretimin Öğrencilerin Fen Başarısı, Tutumları ve Hatırd Tutma Üzerindeki Etkileri*. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 28, 178-187.
- AYLIKÇI, Ş, E. (2001). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Tekniğinin Kalıcılığın Arttırılmasında Kullanılması*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi), İstanbul.
- BOZDOĞAN, Z. (2006). *Yaratıcı Drama Aile Etkinlikleri*, **Çocuk Çocuk Dergisi** Kök Yayıncılık, Ankara, Şubat-57, 22-25.
- HAMURCU, H. (2002). *Fen Öğretiminde Etkili Tutumlar*. **Eğitim Araştırmaları**, 8, 144-152.
- HAMURCU, H. (2008). *The Effects of Creative Drama on Self Efficacy Beliefs of Class Teacher Candidates in Science Education*. **ICES'08. Eastern Mediterranean University, Fagamusta, North Cyprus, Proceedings of International Conference on Educational Science**, Volume II, 965-975.
- KARASAR, N. (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**,16 Baskı. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- KOÇ, F. (1999).**Yaratıcı Dramanın Öğrenmeye Etkisi Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bir Yöntem Olarak**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi), Ankara.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (MEB).(2003). **İlköğretim Drama-1 (Öğretmen İçin)**. MEB. Basımevi, Ankara.
- OĞUR, B. ve BAĞCI KILIÇ, G. (2005), *Fen Bilgisi Derslerine Drama Entegre Edilmesinin Öğrencilerin Fen Başarılarına Etkisi*, **Eğitim Araştırmaları**. 20, 178-188.
- OKVURAN, A. (2000). **Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü EPÖ Anabilim Dalı. (Yayımlanmamış Doktora tezi), Ankara.
- OKVURAN, A. (2005). *Türk Drama Tarihinde Arayışlar*, (Ed). Naci Aslan, **Dramada Arayışlar**, 19-23, Oluşum Yayınları No:9, Fersa Matbaacılık, Ankara.
- ÖMEROĞLU, E. (1990). **Anaokuluna Giden Beş-Altı Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişimine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi**, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Ankara.

◆ Hüllya Hamurcu

- ÖNDER, A (2003). **Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama, Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri Ve Öğretimi**, 5. Baskı, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- ÖZDEMİR, P. ve ÜSTÜNDAĞ, T. (2007). *Fen ve Teknoloji Alanındaki Ünlü Bilim Adamlarına İlişkin Yaratıcı Drama Eğitim Programı. İlköğretim Online*, 6 (2), 226-233. <http://ilkogretim-online.org.tr> 20 Nisan 2009.
- ÖZER, M. (2004). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Demokratik Tutumlara Ve Ders Başarılarına Etkisi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi), İzmir.
- ÖZSOY, N. (2003). **İlköğretim Matematik Derslerinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması. BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**. (5), 2, 112-119.
- SAĞIRLI, H.E. ve GÜRDAL, A. (2004), *Fen Bilgisi Dersinde Drama Tekniğinin Öğrenci Tutumuna Etkisi*, **V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi 16-18 Eylül 2002 Ankara bildiri kitabı**, Cilt-1, 374-379. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara.
- SAN, İ. (2002). *Yaratıcı Drama- Eğitsel Boyutları*, (Ed). H.Ömer Adıgüzel, **Yaratıcı Drama (1985-1995 Yazılar)** , Cilt1, 81-90, Naturel Yayınevi, Ankara.
- SAN, İ.(2004). *Eğitimde Yaratıcı Drama*, **Abece: Eğitim ve Ekin Dergisi**, 212, 3-5.
- SELVİ, K. ve ÖZTÜRK, A. (2000). *Yaratıcı Drama Yöntemi İle Fen Öğretimi*, **Eğitim ve Bilim**, (25), 116, 42-46.
- ŞAHBAZ, Ö. ve HAMURCU, H. (2009). *Yaratıcı Drama ile Fen Öğretiminin Öğrencilerin Sözel Yaratıcılıklarına, Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi*, **İlköğretim Eğitimci Dergisi**, 26, 18-23.
- ŞAHİN, F. ve OKTAY, A. (1998). *İlkokul Öğrencilerinde El Yapması Modeller ve Dramatizasyonla Biyolojik Kavramlar ve Aralarındaki İlişkilerin Öğretilmesi*. **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**,10, 265-277.
- TOKGÖZ, N. (2003). **Biyoloji Öğretiminde Yaratıcı Drama Yöntemiyle Gerikazanım Konusunda Duyarlılık Gösteriminin Ders Araçları Üretimine Yansımaları**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Projesi), Ankara.
- ÜNAL, E. (2004). *Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Son Sınıf Öğrencilerinin İlköğretimde Drama Derslerine İlişkin Tutumları*. **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. (5), 2, 1-15.
- ÜSTÜNDAĞ, T. (1997). **Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişime ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Ankara.
- ÜSTÜNDAĞ, T.(2000).**Yaratıcı Drama, Öğretmenimin Günlüğü**. Pegem A Yayıncılık, 1.baskı, Ankara.

THE ATTITUDES OF THE CLASS TEACHER CANDIDATES TOWARDS CREATIVE DRAMA *

Hülya HAMURCU**

Abstract

One of the lessons that the school teacher candidates take during their undergraduate education is Drama. The subject of this study consists the effects of this education that the teacher candidates take on their attitudes towards creative drama. The study was carried out in 4 classrooms where the researcher teaches the Drama in Primary Education in 2006-2007 Academic Year Fall Semester in Buca Faculty of Education Class Teacher Training Department. The study group consists of 132 teacher candidates. The attitudes of the teacher candidates towards Creative Drama were tried to be determined with a five-point Likert type scale developed by Okvuran (2000).

According to the results obtained, a positive change occurred in the attitudes of the teacher candidates towards creative drama after the 11 week application. It was observed that the kind of education that the teacher candidates received created a significant difference only in the one dimension of the attitude scale. When considered in terms of the classrooms they study in, it is observed that the significant differences arise with respect to all three dimensions. When their attitudes towards creative drama were examined in terms of gender, it is identified that the significant differences arise with respect to all three dimensions.

Key Words: Class teacher candidate, attitudes towards creative drama

* This article was presented as a paper in the international congress named "The First International Congress on Educational Research", organized May 1-3, 2009 in Çanakkale 18 Mart University.

** Assist. Prof. Dr.; DEU Buca Faculty of Education, Class Teacher Training Department.